

Workshop 3 'Schooluitval en psychische kwetsbaarheid'

Synthese van de feedback van de deelnemers

De deelnemers kregen enkele vragen voorgeschied m.b.t. het werken met de doelgroep NEET-jongeren (Not in Education, Employment or Training).

Wat loopt er nu goed in de samenwerking rond deze doelgroep?

- **In de Vroegdetectie/Vroeginterventie-fase**
 - Administratieve opvolging van afwezigheden
 - Oudermomenten op school, preventief oudercontact
 - Leerkrachten geven meer signalen
 - Samenwerking en relatie CLB-school
 - Samenwerking CLB-arts en huisarts
 - Consultfunctie CLB-CGG-Yuneco
 - Meer aandacht/verhoogde sensitiviteit voor deze doelgroep in de scholen
 - Sociale Vaardigheidstraining (SVT)
 - Betere uitbouw zorgcontinuüm
 - Meer aandacht voor relaties op school (cfr. Finland)
 - Aandacht en interne organisatie op school op verschillende niveaus van zorgcontinuüm
 - Aanbod is gekend
 - In crisissituaties wordt sneller gereageerd

- **Meldpunt MSI**

- **In de Curatieve Interventiefase**
 - Samenbrengen van expertise
 - Problematiek bekijken vanuit verschillende invalshoeken
 - Goede afstemming HV-onderwijs via CLB
 - Bereidheid tot samenwerking, netwerk maken
 - Meer oog voor de ruimere context
 - Client- en netwerkoeverleg
 - Informatiedeling
 - Grotere bevlogenheid
 - Gedeelde verantwoordelijkheid
 - Time-outtrajecten
 - Contacten psychiatrische diensten en CLB

Wat zijn de grootste frustraties en knelpunten in de samenwerking?

- **Onvoldoende flexibiliteit**, teveel regelgeving, structuren
- **Late detectie**
 - Te weinig verbondenheid tussen de contexten
 - CLB wordt te laat ingelicht
 - Te weinig samenwerking tussen CLB en school
- **Voor samenwerking**
 - Besef van nood aan samenwerking ontbreekt
 - Gebrek aan samenwerking met de context
 - Ingewikkelde structuren, ook op beleidsniveau
 - Verwachting dat na succesvolle verwijzing alles door ggz/vervolghulp wordt opgepakt (ipv parallel werken)
 - Aandacht voor noden van individu botst met aandacht voor de noden van de school
- **Capaciteitsprobleem /Aanbodprobleem**
 - Wachlijsten
 - weinig ondersteuning tot overbrugging
 - Tijdsgebrek, om andere betrokkenen te contacteren, te overleggen, datum voor overleg te vinden
 - Knelpunt = Periode vlak voor de zomervakantie!
 - Specifiek: OKAN-groep heeft geen plaats
 - Leeftijdsgroep 18-jarigen heeft geen aanbod
- **In samenwerking**
 - Onvoldoende alle instanties betrekken
 - Moeilijk om mensen op 1 lijn te krijgen
 - onvoldoende parallel werken (te veel na elkaar, doorgeven, ...)
 - te weinig transparantie
 - Tekort aan kennis over elkaars werking/kader, foute verwachtingen
 - Gebrek aan tijd nemen om gezamenlijk perspectief te maken
 - Overgangen in de trajecten zijn niet rimpelloos, onvoldoende continuïteit
 - onvoldoende communicatie rond nazorg
 - Niet naleven van gemaakte afspraken
 - Slechte relatie, communicatie met CLB
 - Betrokkenheid leerkrachten?
 - Beroepsgeheim, wordt vaak aangevoeld als ‘zich verstoppen’, gebrek aan vertrouwen in elkaars professionaliteit
 - Onvoldoende gedeelde verantwoordelijkheid, te veel “paraplu’s”
 - Time-outtrajecten zijn te vrijblijvend
 - Nazorgtraject op school wordt onvoldoende gevolgd

- Onvoldoende terugkoppeling vanuit hulpverlening naar school en leerlingbegeleiding
- **Gebrek aan kennis en vaardigheden**
 - Van elkaars kaders
 - Concepten rond zorg
 - Over leefgroepwerkingen
- **Obstakels**
 - Gebrek aan vrijwilligheid van het cliënt(systemeem)
 - Te weinig motivatie in de cliënt(systemen) zelf
 - Jongere zelf wordt niet bereikt
 - Praktische, financiële moeilijkheden bij het cliëntsystemeem die ervoor zorgen dat het hulpverleningsplan over hun grenzen gaat

Welke mogelijkheden tot samenwerking bestaan er al die nu worden onderbenut?

- **Aanbod dat bestaat maar onvoldoende wordt benut**
 - Aanspreekpunt op school op niveau 0
 - Fase 0 : feedback vanuit CLB op de school
 - Inzet CLB-arts in trajecten
 - Cliëntoverleg OCJ, MDO-PSY, Yuneco Crosslink Projectgroepen
 - Outreaching
 - Observatie, ook vanuit CGG
 - Interregionaal samenwerken
 - Goede landschapstekening van aanbod hulpverlening
 - Flexibele leertrajecten
 - Evaluatiesystemen
 - Schoolexterne interventies
 - Combinatie leerrecht – CGG
 - Samenwerking CLB-school, gedeelde verantwoordelijkheid CLB-school
 - Samenwerking OCMW
 - Samenwerking met politie (herstelgericht)
 - Fiche manifeste onwil of onbereikbaarheid
 - Artikel 75/1 (gegevensuitwisseling)
 - Tools om met kwetsbare ouders aan de slag te gaan
 - Vanuit hulpverlening expertise delen rond vrijwilligheid
- **Goede praktijken bij samenwerking**
 - Leerling zelf betrekken
 - Beginsituatie goed in kaart brengen
 - Ouders betrekken

- Moderne communicatiemiddelen, mediawijs werken, om elkaar en het cliënt(systeem) beter te bereiken
- Meer time-in
- Intensief overleg
- Tips vanuit time-out meenemen naar school
- Hulpverleners toelaten op klassenraden
- Jongere en zijn netwerk meer betrekken

Wat zijn de belangrijkste obstakels voor samenwerking?

- Onvoldoende middelen
- Eigen agenda
- Alleen werken is soms makkelijker
- Tekort aan feedback
- Procedures, structuren
- Administratie
- Snel veranderende systemen in hulpverlening en scholen, snel veranderend landschap
- Gebrek aan informatie over de verschillende werkingen
- Overtrokken verwachtingen
- Tijdsgebrek
- Regelgeving onderwijs –hulpverlening
- Beroepsgeheim hulpverleners
- Wachtlijsten, daardoor druk op CLB en school
- Moeilijke bereikbaarheid van hulpverleners, geografisch en telefonisch
- Wisselende contactpersonen (diensten met hoge turn-over)
- Territoriale grenzen
- Weerstand bij jongeren, ouders, leerkrachten
- Bereidheid van het cliënt(systeem)
- Gebrek aan vertrouwen in hulpverlening
- Miscommunicatie

Wat heeft de jongere nodig om zich betrokken te voelen bij herstelproces? Welke bijdrage kan de jongere zelf hebben?

- Hoop creëren, het geloof dat succes mogelijk is, een positief klimaat scheppen
- Tijd , de kans om te vallen en weer op te staan, dat een tweede kans ook echt een tweede kans is, dat school, hulpverlening en context in hem/haar blijven geloven
- Structuur, duidelijkheid
- Gevoel van Autonomie, Binding en Competentie (zie ABC model)
- Creatief denken in de trajecten
- “Onmiddellijkheid”: Inspelen op de specifieke situatie die zich op elk moment voordoet

- Jongere centraal stellen:
 - de hulpvraag van de jongere zelf au sérieux nemen – ook al sluit ze (nog) niet aan bij de nood die de hulpverleners als centraal zien
 - erkenning geven, voor eigen gevoel, ervaring en reeds gedane inspanningen
 - echt beluisteren, een stem geven
 - niet (ver)oordelen
 - noden van de jongere vooropstellen
 - relatie en veiligheid bieden
 - Inspraak geven, praten mét de jongere en niet over de jongere
 - laten meedenken in het zoeken naar oplossingen, in zijn kracht zetten
 - leiding en verantwoordelijkheid geven over eigen traject
 - recht op instemming: de grenzen accepteren die de jongere aangeeft
 - behandelen als een gelijke partner binnen zijn traject
 - gedrag beoordelen en niet de persoon
 - actief uitnodigen tot hulpverlening
 - kans geven om te kunnen herstellen, kleine stappen bevestigen, tempo respecteren, nadruk op herstel ipv straf/sanctie
 - aanwezig op overleg, informatie krijgen, transparant communiceren, inzage in eigen dossier

- Vertrouwenspersoon bieden
 - iemand met wie hij een match heeft en een relatie wil aangaan
 - uitnodigende en warme relatie, met iemand op school en/of iemand buiten school die ook betrokken wordt bij zijn traject
 - steunfiguur bij herstel
 - vasthouden, breuken voorkomen
 - coach

- Context betrekken
 - goede relatie met spelers in de context
 - netwerk betrekken voor aanvang van zijn/haar traject
 - context mee dragen (want er is een reden waarom ze het alleen niet kunnen)

- Bijdrage van de jongere zelf
 - (Intrinsieke) motivatie
 - inzicht in eigen gedrag
 - moet zich openstellen
 - engagement aangaan
 - schooluitval app?
 - eerlijkheid en authenticiteit
 - leren praten over problemen, toegeven dat er een probleem is

Wat hebben de ouders nodig om zich betrokken te voelen ? Welke bijdrage kunnen de ouders hebben?

- Erkenning, waardering, gehoord worden, gerespecteerd worden, ondersteund worden
 - betrokkenheid
 - erkenning als belangrijke actor
 - ondersteuning
 - netwerk meebrengen
 - niet de schuld krijgen
 - hulpverleners die goed onderling afstemmen, open zijn, geen verborgen agenda's hanteren
 - eigen perspectief kunnen inbrengen
 - positieve boodschappen
- Informatie krijgen
- Zorg kunnen delen: samen traject lopen
 - verbinding met de school
- Activering
- Eigen bijdrage
 - eerlijkheid
 - informatie geven over visie en thuissituatie
 - beslissingen van de school steunen
 - eigen netwerk inschakelen
 - stabiele thuissituatie creëren, en zich hierin laten helpen als ze dat niet (meer) kunnen
 - zelf hulp zoeken (informeel en formeel)
 - zelf steunfiguur voor het kind zijn, en zich hierin laten coachen als ze dat niet (meer) kunnen